

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека

№ 9.

ІВАН ГУС (ЄРЕТИК).

З 1 малюнком і портретом.

Накладом „Канадійского Фармера“

952 MAIN STREET,

WINNIPEG, CANADA

M. Weberly

Іван Гус (Єретик).

(ПОСЛАНІЄ СЛАВНОМУ Н. І. ШАФАРІКОВІ).

Запалили у сусіда
Нову добру хату
Сусіди злі; нагріли ся,
Та їй полягли спати
І забули теплий попіл
По полю розвіять
Лежить попіл на розпутьї,
А в попелі тліє
Сгню іскра великого,
Тліє, не вгасає,
Підпалу жде, як той местник
Часу дожидає,
Злого часу. Тліла іскра,
Тихо дотлівала
На розпутьї широкому,
Та їй гаснути стала.

Оттак Німота запалила
Велику хату, і семю,
Семю Славян роз'єдiniла,
І нишком-тихо упустила
Усобиць лютую змію.
Ползли ся ріки крови,
Пожар погасили,
А Німчики пожарище
Й сиріт поділили.
Виростали у кайданах
Славянській діти,
І забули невольники,

Чиї вони діти.
А на давнім пожарищі
Іскра братства тліла,
Дотлівала, дожидала
Рук твердих та сьмілих.
І дождалась. Прозрів-еси
В попелі глибоко
Огонь добрий сьмілим серцем;
Сьмілим орлім оком;
І засьвітив, любомудре,
Сьвіточ правди, волі.
І Славян сємю велику
Во тьмі і неволі
Перелічив до одного,
Перелічив трупи,
А не Славян, і став-еси
На великих купах,
На розпутьті всесьвітньому,
Іезекіїлем.
І, о диво! трупи встали!
І очи розкрили!
І брат з братом обняли ся,
І проговорили
Слово тихої любови
На віки і віки.
І потекли в одно море
Славянської ріки.

Слава тобі, любомудре,
Чеху-Славянине,
Що не дав ти потонути
В німецькій пучині
Нашій правді! Твоє море
Славянськеє, нове,
За-того вже буде повне,
І попливе човен
З широкими вітрилами
І з добрим кормилом,
Попливе на вольнім морі,
На широких філях.
Славаж тобі, Шафарику,

Во віки і віки,
Що звів-еси в одно море
Славянській ріки.

Привітай же в своїй славі
І мою убогу
Лепту, думу немудрую
Про Чеха сьвятого,
Великого мученика,
Про славного Гуса!
Прийми, отче! А я нишком
Богу помолю ся,
Щоб усі Славяне стали
Добрими братами,
І синами сонця правди,
І еретиками
Оттакими, як Констанський
Єретик великий.
Мир мирові подарують
І славу во віки!

1845, 16.-X.

Маршеське.

I. (МОЛИТВА.)

Камєнь, єго-же пєбєрегоша
зыждущи, сєй бмєсь во главу
угла: єть Господа бмєсь сєй
и єсть дивєнь во очєсѣхъ на-
шихъ.

Псаломъ СХVII., ст. 22.

»Кругом неправда і неволя,
Народ змучений мовчить,
А на апостольськїм престолї
Чернець годований сидить;
Людською кровїю торгує
І рай у найми оддає.
О Боже! суд Твій правдивий всує,
І всує царствїє Твоє!

Розбійники, людоїди
Правду побороли,
Люде стогнуть у кайданах,
Немає з ким взятись,
За євангелію правди,
За темнії люди.
Розкуватись, одностайне,
Осьміяли Твою славу
І силу і волю!
Нема кому! Боже, Боже!
Чи то-ж і не буде?
Чи настане великий час
Небесної кари?
Чи розломим три корони
На гордій тіярі?
Розломимо!... Благослови,
Не на месть, на муки,
Благослови мої, Боже,
Нетвердії руки
Йї слово тихее! О Боже!
Чи вони ж почують?...«

Так в келії своїй правдивий
Іван Гус думав розкувать
Народ замучений, і диво,
Сьвятеє диво показать
Очам незрячим.

»Поборюсь!
За правду Бог! Да совершить ся!...«
І в Вифлеемськую каплицю
Пішов молити ся вірний Гус.

II. ПАПСЬКА БУЛЛА.

»Во імя Господа Христа,
За нас розпязого на дереві,
І всіх апостолів сьвятих,
Петра і Павла особливе,

Ми розрішаємо гріхи
Сьвятою буллою сїєю
Рабинї божїї отїї,
Що водили по улицах
В Празї позавчора,
Що хилялась — — —
По шинках, по станах,
По чернечих переходах,
По келїях п'яна.
Отта сама заробила
Та буллу купила:
Тепер сьвята!...«

— »Боже, Боже,

Великая сило!
Великая славо! зглянь ся на людей!
Одпочинь од кари у сьвятому раї!
За-що пропадають, за-що Ти караш
Своїх і покїрних і добрих дїтей?
За-що закрив їх добрі очі
І вільний розум окував
Кайданами лихої ночі?!
Прозріте, люде! день настав!
Просніть ся, Чехи, змиїте луду,
Розправте руки, будьте люде,
А не посьмішище ченцям!
Розбїїтники, кати в тіярах,
Все потопили, все взяли,
Мов у Московїї Татари,
І нам слїпим передали
Свої догмати. Кров, пожари,
Всі зла на сьвітї, війни, чвари,
Пскельних мук безкраїї ряд,
І повен Рим байстрят —
От їх догмати і їх слава!
То явна слава!... А тепер
Сьвятим положено конклавом:
Хто без сьвятої булли вмер,
У пскло просто! Хто ж заплатить
За буллу в-двоє, рїж хоч брага,
Окриме папи і ченця,

І в рай іди кінець кінцям!
У злодія вже злодій краде,
Та ще й у церкві. Гади! гади!
Чи напили ся ви, чи ні
Людської крові?! — Не мені,
Великий Господи, простому,
Судить великії діла
Твоєї волі: люті зла
Не дієш без вини нікому!«

І плакав Гус, молитву дія,
І тяжко плакав; люд мовчав
І дивував ся: що він діяв?
На кого руки піднімав?
»Дивіть ся, люде! Ось де булла,
Що я читав!« І показав
Перед народом. Всі здрігнули:
Іван Гус буллу розідрав!

III.

Із Вифлеємської каплиці
Аж до всесвітньої столиці
Луна, гогочучи, неслась;
Ченці ховають ся: мов кара,
Луна в конклаві оддалась, —
І похилила ся тіяра...
Шепочеть ся Авіньоно
З римськими ченцями;
Шепочуть ся антипапи,
Аж трясуть ся стани
Від шопоту. Кардинали
Як гадюки вють ся
Круг тіяри, та нищечком
Мов коти гризуть ся
За мишеня. Та й як таки?
Однієї шкури
Така сила! А мясива!
Аж здрігнули мури,
Як зачули, що у Празі
Загелкали гуси
Та з орлами летять бить ся...

Конклав схаменув ся,
Зібрав раду. Положили:
Одностайне стати
Прогнати Гуса, і в Констанцу
Всіх ворон скликати,
Та й стерсгти яко мога
І з верху і з долу,
Щоб не втікла тая птаха
На славянське поле.

Як та галич поле крила,
Ченці повалили
До Констанци: шляхи, стели
Мов сарана вкрили.
Барони, герцоги і дюки,
Псарі, герольди, шинкарі
І трубадури-кобзарі
І шляхом військо мов гадюки;
За герцогинями Німота,
Хто з соколами на руках,
Хто пішки, верхи на ослах,
Так аж кишить — все на охоту,
Мов гад у ирії поспіша.
О Чсху, де твоя душа?
Дивись, що сили повалило,
Мов Сарацина воювать
Або великого Аттилу!

IV.

У Празі глухо гомоняць,
І цісаря і Вячеслава
І той собор тисячеглавий
У голос лають; не хотять
Пускать в Констанцу Івана Гуса.
»Жив Бог, жива душа моя!
Брати, я смерти не бою ся!
Я докажу отим зміям,
Я вирву їх несите жало!«
І Чехи Гуса провожали,
Мов діти батька...

Задзвонили у Константиї
Рано у всі дзвони.
Збирали ся кардинали,
Гладкі та червоні,
Мов бугаї в загороду,
І прелатів лави,
І три папи, і баронство,
І вінчані глави.
Зібрали ся мов Іуди
На суд нечестивий
Против Христа. Свари, гомін,
То реве то виє,
Як та орда у таборі
Або Жиди в школі...
І всім разом заціпило!...

Мов кедр серед поля
Ливанського, у кайданах
Став Гус перед ними
І окинув нечестивих
Орліми очима.
Затрусилась, побіліли,
Мовчки озирали
Мученика.

»Чого мене,
Чи на прю позвали?
Чи дивить ся на кайдани?«
— »Мовчи, Чеше сьмілий!«
Гадюкою зашипіли,
Зьвірсм заревіли.
»Ти єретик! ти єретик!
Ти сїєш розколи!
Усобища розвиваєш,
Сьвятїйшої волі
Не приймаєш!«

— »Одно слово!«
— »Ти Богом проклятий!
Ти єретик! ти єретик!«
Ревіли прелати:
»Ти усобнич!«

— »Одно слово!«
— »Ти всім проклятий!...«
Подивився Гус на папу,
Та й вийшов з палати.

— »Побороли! побороли!«
Мов обелєїли:
»Автодафе! автодафе!«
Гуртом зарєвіли.

V.

І цілу ніч бенкетували
Чеїці, барони; всі пили
І п'яні Гуса проклинали,
Аж поки дзвони загули
І світ настав. Ідуть молити ся
Чеїці за Гуса. З-за гори
Червоє сонце аж горить,
І сонце хоче подивити ся,
Що будуть з праведним творити?!

Задзвонили в усі дзвони
І повели Гуса
На Голгофу у кайданах.
І не стрепенув ся
Перед огнем, став на йому
І молитву діє:

»О Господи милосердий,
Що я заподїяв
Отим людям, твоїм людям?
За-що мене судять?
За-що мене розпинають?
Люде! добрі люде!
Молїте ся, не повинні:
І з вами те буде!
Молїте ся! Люті зьвірі
Прийшли в овчих шкурах
І пазори розпустили...
Нї гори нї мури

Не сховають. Розільється
Червоное море
Крови, крови з дітей ваших!
О горе! о горе!
Ои-де вони, в ясих ризах!
Їх лютії очи...«
— »Пали! пали!« — »уже крови,
Крови, крови хочуть,
Крови вашої!...«

І димом
Праведного вкрило.
»Моліте ся! моліте ся!
Господи помилуй!
Прости Ти їм, бо не знають...«
Та й не чути стало.
Мов собаки коло огню
Кругом ченці стали:
Бояли ся, щоб не виліз
Гадиною з жару
Та не повис на короні
Або на тіярі.

VI.

Погас огонь, дуиув вітер
І попіл розвіяв.
І бачили на тіярі
Червоного змія
Прості люде. Пішли чеиці
Й »Те Деум« співали;
Розійшли ся по трапезах,
І трапезували
І деиь і ніч, аж попухли.

Малою семею
Зійшлись Чехи. Взяли землі
З-під костра, і з нею
Пішли в Прагу.

...І димом
Праведного вкрило.

Оттак Гуса

Ченці осудилн,
Запалили... та божого
Слова не спалили.
Не вгадалн, що вилетить
Орел із-за хмари
Замість гуся і розклює
Високу тіяру.
Байдуже їм, розлетілись
Мов ті вороии
З кровавого того сьвята.
Ченці і бароии
Розвернулись у будннках,
І гадки не мають:
Беикетують, та інколи
»Те Деум« співають.
Все зробилн... Постривайте,
Ои над головою
Старий Жижка з Таборова
Махиув булавою!

1845. 10.-X.

С. Марінське (у полтавщині).

Ілюстрована Шевченківська бібліотечна.

1. Причиня. З 2 малюнками і портретом. 2. Катерина. З 3 малюнками і портретом. 3. Тополя. З 1 малюнком і портретом. 4. Гайдамаки. З 15 малюнками і портретом. 5. Черниця Марія. З 1 малюнком і портретом. 6. Утоплена. З 1 малюнком і портретом. 7. Гамалія. З 1 малюнком і портретом. 8. Сова. З 1 малюнком і портретом. 9. Єремія або Іван Гус. З 1 малюнком і портр. 10. Цевельник. З 2 малюнками і портретом. 11. Наймичка. З 2 малюнками і портретом. 12. Відьма. З 1 малюнком і портретом. 13. Княжна. З 1 малюнком і портретом.	14. Москалева кривина. З 1 малюнком і портр. 15. Варпак. З 1 малюнком і портретом. 16. Титарина. З 1 малюнком і портретом. 17. Марія. З 1 малюнком і портретом. 18. Сотняк. З 1 малюнком і портретом. 19. Потрусь. З 1 малюнком і портретом. 20. Тарасова ніч. — Іван Підкова. — Поребендя. З 2 малюнк. і портрет. 21. Русалка. — Як би тобі довело ся. З 2 малюнками і портретом. 22. Пазар Стодоля. З 2 малюнками і портретом. 23. Збірник дрібних віршів. З 7 малюнками і портр. 24. Збірник дрібних віршів про Україну та козацтво. З 4 малюнками і портретом. За всі разом..... \$1.50.

Кожий свідомий Українець повинен знати ІСТОРІЮ СВОГО КРАЮ.

Видавництво «Канад. Фармер» в порозумінні з Руською Книгарською у Вінніпегу передрукувало старокласне видання
Проф. М. Грушевського

ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ

в комплекті. Історія є популярна і зрозуміла для кожного. В старім краю випродано два видання, тепер на час щоб по 4-ох літах появил ся третій наклад. Є це величезна книга, має 216 сторін, 416 образків. — Ціна \$3.00.

Замовлення висплайте на адресу:

Ruska Knyharnia

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.